

לספר במדבר יש ענין מיוחד בתוך חמישה חומשי תורה. בעולם-הזה נמצא האדם בשני סוגי מצבים: בבית ודרך. כאשר הוא יושב בבית הוא מוגן, לעומת המצאותו בדרך, הכרוכה בסכנות. אבל כך היא העובדה כסדר מציאותו של האדם הפרטי-היחיד וכן של האדם הכללי, הכלל-ישראלי.

וההדרכה האלוהית מקיפה וכוללת את האדם בכל מצביו: האדם הבריא והאדם החולה, וכן האדם בבית והאדם בדרך. "בשבתך בביתך וכלכתך בדרך". יש מציאות של קביעות: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". השכינה קבועה בתוכנו, בסדר חיינו, בבית-מקדש, בבית שענינו קביעות האחיזה בקרקע. ועם זאת, בחיי האדם הפרטי ובחיי האדם הכללי ישנם מצבים של נדידה ושל הליכה בדרך. כך הוא סדר המציאות. ישנו צורך כזה.

2. "במדבר" — ספר הדרך

לכן אנו מתחילים ספר מיוחד, חומש במדבר, חומש הדרך, חלק מיוחד של תורה מן השמים שנמשך אלינו בלכתנו בדרך. אין התורה מתחמקת ואין היא מתעלמת מזה. אין הקדוש-ברוך-הוא עוזב אותנו לא בבית — ולא בישיבה, שאף היא

בית שלנו — ולא בדרך. ספר במדבר הוא החלק המיוחד של תורה אשר ענינו השראת השכינה של המשך דבר ד' המנחה והמדריך אותנו והמופיע בתוכנו בדרך.

התורה מקפת את כל המציאות, את כל חיי האדם, ומתוך הקביעות היסודית היא מאירה לנו ומורה לנו את הדרך.

3. סיבוכי הדרך

בדרך אנו נפגשים עם כל מיני סיבוכים, כל מיני צרות וכל מיני נסיונות. "עשרה נסיונות ניסו אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר", נסיונות ובזיונות. ועם-כל-זה יש חיוב והכרח ללכת בדרך. בטבע המציאות יש איזו מידה של הליכה בדרך שאין להתחמק ממנה.

כך אנו מוצאים בדברי התורה שבספר דברים: "אחד עשר יום מחרב". לכתחילה יש צורך באחד עשר יום כדי להגיע ממעמד הר סיני לכאן, לירושלים. אחד עשר יום אלה אמנם הפכו לארבעים שנה, אך ימים אלו גם הם דרך, והם דרך המדבר, דרך מקום נורא ואיום — הוא "המדבר הגדל והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים".

ולכן, בדרך צריך להתפלל תפילת הדרך⁹ וברכת הגומלין¹⁰, בגלל הסכנה, כי "כל הדרכים בחזקת סכנה"¹¹.

4. המשכן — אתנו בדרך

יש צורך ששישים ריבוא מישראל יעברו במשך אחד עשר יום דרך הסכנות

המדבריות מכל הסוגים ודרך כל מיני התנגשויות. וכשהם יוצאים לדרך, גם המשכן שנקרא מקדש הולך אִתָּם¹². השכינה שוכנת בחוכם.

המשכן עם כל הארכיטקטורה שלו — עמודיו, אדניו ויריעותיו — ועם כל כליו, מיטלטל אִתָּנו. השולחן והמנורה, אשר מהם גובעים הלחם והאור לכל העולם, שהם שרשי הכלכלה והתרבות¹³, נמצאים אִתָּנו. וכפנים — הארון, שבו שני לוחות הברית והתורה, שהם המקור הנשמתי לכל, ממקור אלוהים חיים. כל המשכן מיטלטל ממציאותו היסודית של קביעות.

5. הקדוש-ברוך-הוא — אתנו בדרך

אנו נפגשים עם מסעות¹⁴. אנו נוסעים, אבל לא רק אנחנו אלא גם רכוננו-של-עולם נוסע אִתָּנו. השכינה אִתָּנו, כדברי חז"ל על הפסוק "איש נודד ממקומו"¹⁵ — איש זה הקדוש-ברוך-הוא¹⁶. הקדוש-ברוך-הוא נודד במשך זמן מסוים ונמצא בדרך. נורא ואיום!

"ויהי כנסע הארץ"¹⁷, הארון שנקרא ד' נמצא כנודדים! הארון אשר מציאותו היסודית היא הקביעות — נודד.

6. "ויהי בנסע הארץ" — חומש מיוחד

שני הפסוקים האלה — "ויהי בנסע"¹⁷, "ובנחה יאמר"¹⁸ מהווים כביכול ספר מיוחד. בספר התורה יש סימן מיוחד של נר"ן הפוכה, לפני הפסוקים ואחריהם, להורות לנו שגם כאן ישנו חומש מיוחד בתורה, כדברי חז"ל¹⁹. אנתנו יודעים שיש תמישה חומשי תורה, אבל על-פי העובדה הזאת, יוצא שיש שבעה חומשי

תורה²¹, מפני שספר במדבר מחולק לשלושה חלקים: חלק לפני "ויהי בנסע", פרשה מיוחדת זו של "ויהי בנסע הארץ", וחלק אחרי "ויהי בנסע".

"ויהי בנסע הארץ" פירושו — ויהי בנסוע ד'! נורא ואיום! שהרי נאמר "ויהי בנסע הארץ, ויאמר משה: קומה ד", וכן, "ובנחה יאמר: שובה ד". כי דבר ד' בורא העולם מתגלה במציאות של "רכבות אלפי ישראל"¹⁹, במציאות של כלל-ישראל.

עם ישראל צריך לעבור אחד עשר יום במדבר בתוך סכנות הדרך. כך הוא ההכרח. והעיקר, ארון ד' נמצא בתוכנו. הארון, המשכן וכל כליו מיטלטלים ונודדים אתנו, כפי העלות או האריץ הענן. ישנם חילופי מצבים של נדידה, חניה, נדידה וחניה. "על פי ד' יסעו בני ישראל ועל פי ד' יחנו"²².

זהו החוכן העיקרי של פרשתנו: מצב מיוחד של נדידה וטלטול של האדם הצבורי הכלל-ישראלי, ושל הארון, הנשמה, ארון ברית ד' אשר בתוכם.

7. סדר שבטי ישראל

כאשר שבטי ישראל מוכרחים "להתגלגל" כורכים, במסעות ובנודדים, הרי הם מופיעים בסדר אלוהי, סדר נפלא. כשם שבאורגניזם הבריא של גוף האדם יש סדר של מח, לב, ידים ורגלים, כך באורגניזם הכלל-ישראלי. יש סדר מיוחד של שבטי ישראל, יש שיעור קומה שלם גם במצב זה של הטלטולים במדבר. דבר זה מתברר כפרשה של היום: במרכז נמצא היסוד הפנימי — המשכן והארון אשר בו, וכן הנהגה והלוייה שהן החלקים הפנימיים של כלל-ישראל, ומסביב מסתדרים כל שבטי ישראל על-פי סדר מיוחד ומפורט כפרטי פרטים. יש ראשון ויש שני לו וכו'.

יש סדר אלוהי בבית ויש גם סדר במציאות הנודדת, סדר אלוהי נפלא של האורגניזם הבריא הכלל-ישראלי בכל שיעור קומתו, על-פי סדר ההנהגה של "בלכתך בדרך"²³.

12. "ויהי בנסע הארץ"

ורבנו של-עולם נוסע אתנו! "ויהי בנסע הארץ"⁴³, והארון נקרא ד': "קומה ד"⁴³, "שובה ד"⁴⁴, כפי שמפורש במיוחד בדברי הקודש של "הכוזרי"⁴⁵. כי אורייתא וקודש-א-ברך-הוא חר הוא⁴⁶.

לכן⁴⁷ פסוקים אלה, מהווים פרשה מיוחדת, המוקפת בסימנים מיוחדים: נר"ן הפוכה⁴⁷, נר"ן זו, ענינה נפילה, כנר"ן שנשמטה מ"אשרי"⁴⁸, נפילה כביכול של

השכינה הנודדת אתנו, "איש נודד ממקומו"⁴⁹ — איש, זה הקודש-כרוך-הוא⁵⁰, אמנם נר"ן זו הפוכה היא, כי מבחינה אמיתית פנימית, אין נפילה.

קגו. משה רבינו כולל הוא כל נשמות ישראל מצד התורה, ומשיח הוא כולל אותם מצד עצמן, מצד מחשבתן של ישראל הקודמת לכל. ומצד הפנימיות, הלא נשמתן של ישראל הוא שורש התורה ופנימיותה, והתורה בשביל ישראל נבראה, על כן וגבה מאד נאמר במשיח, גם משה, ומכל מקום מצד התגלות התורה, הוא רק קרוב למעלת משה. מצד גדולת ערכה של נשמת משיח, הכוללת את עצמיות שרשן של ישראל, אין שום חוצפא יכולה לפגוע בקדושתו, והיא בזה מתעלה מגילוי התורה, שהיא צריכה דוקא בושה, שהיא הפך החוצפא, כדכתיב במתן תורה, כי לבעבור נסות אתכם כא האלהים, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, ודרשו חז"ל זו הבושה. ומשיח ממואב קאתי, דחציפה ואמרה מאב, ולא די שלא פגמה בנשמתו, אלא שהיא מרחצתו, מואב סיר דחצי. ובעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא, ולא תוכל כלל להמעיט את השפעת קדושתו. התעוררות קדושת משיח בנבואה באה על ידי אלדד ומידד, שנבאו על עסקי גוג ומגוג, ובה נכללים כל עניני הארת משיח, וכל המסיבות הסובבות אותו. ותורה שבעל פה, שבדורות האחרונים מתהפכת לתורה שבכתב, היא באה מצדם, והמה בכתובים. בזיהרא עילאה דאדם הראשון היה אורו של משה ואורו של משיח כלול כאחד, כי באמת נשמה אחת היא. על ידי נפילת העולם בחטא הקדום, נתרחק משה מלהאיר בתוך החוצפא, ופירש מן האשה. הקדושה של דור המדבר תבעה את האחדות של זיהרא דאדם הראשון, ורצו שמשה דוקא יאכילם בשר, ושיכנס

להאיר בתוך החוצפא, ומשה אמר האנכי הרייתי את העם הזה, כלומר בחוץ הוא אי אפשר לי להאיר. ונשאר קץ משיח סתום, ולא נתפרש בתורה. ואהרן ומרים כדבר, וצוחו על הפרישה הזאת, ומכל מקום לא הועילו להחזיר את משה בחוצפא, כי נשאר בענותנותו. והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה המנורה כוללת קדושת נשמת ישראל מצד עצמה, שנראית לכאורה חיצונית התורה שבקודש הקדשים, ובאמת היא מאירה לכל, והיא סוד עדות לישראל שהיא יכולה להאיר בחוץ גם כן. גם קדושת נשמת ישראל מוארה היא מניסמת